17000599

Zeeland

PROVINCIE ZEELAND
INFO SG AMBT.
TERMIJN pb - stra
DATUM 19 JAN. 2017
DOC NR.
ZAAK NR.
CLASS.

de voorzitter van Provinciale Staten
T.a.v. de statengriffier

19 JAN. 2017

onderwerp	kenmerk	uw kenmerk	behandeld door	verzonden
Toezichtsbrief bij de begroting 2017	17000516		drs. J.J.P. Verhage RA	Middelburg, 17 januari 2017

Geachte voorzitter,

Op 18 november 2016 heeft u de begroting 2017 vastgesteld. Onze toezichthouder, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, heeft deze vervolgens beoordeeld. Door middel van de toezichtsbrief bij de begroting 2017, welke wij als bijlage bij deze brief hebben bijgevoegd, informeert de minister u dat hij van oordeel is dat het begrotingssaldo voldoet aan het criterium van 'structureel en reëel evenwicht'. Daarmee blijft de Provincie Zeeland onder de lichtste (repressieve) toezichtsvorm vallen. Dit betekent onder andere dat de begroting en tussentijdse begrotingswijzigingen niet vooraf aan hem hoeven worden voorgelegd.

In de toezichtsbrief van vorig jaar heeft de minister een viertal aanbevelingen gemaakt. Eén van deze aanbevelingen was om naast het opnemen van de nieuwe kengetallen met betrekking tot de financiële positie in de begroting, deze ook te duiden. De minister constateert dat dit in de begroting 2017 op een adequate wijze is gebeurd. Echter, ten aanzien van het kengetal belastingcapaciteit, welke wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het provinciale tarief en gemiddelde tarief van alle provincies, concludeert de minister dat dit kengetal juist is gedefinieerd in de begroting, maar dat de berekening niet is gemaakt. De minister adviseert om in het vervolg de berekening van dit kengetal op te nemen. Overigens hebben wij in de begroting reeds uiteengezet dat voor 2017 het tarief opcenten 82,3 bedraagt, waarbij voor 2017 het landelijk gemiddelde tarief 80,6 opcenten bedraagt. Het kengetal belastingcapaciteit komt daarmee uit op 1,03 en laat daarmee zien dat we boven het landelijk gemiddelde zitten.

Zeeland vormde door het verhogen van de opcenten in 2016 een landelijke uitzondering. Het verder verhogen van de opcenten in verband met het dekken van de tegenvallers rond Thermphos, zoals de minister in zijn toezichtsbrief suggereert, maakt dat de inwoners van Zeeland direct een rekening krijgen van een faillissement, waar zij noch de Provincie schuldig aan zijn. Dat lijkt een lastig te verteren punt, temeer omdat de minister niet aangeeft waarom het niet op de weg van het Rijk zou liggen om bij te dragen in deze kosten. Indien een belastingmaatregel direct leidt tot betere voorzieningen, bijvoorbeeld betere infrastructuur, busverbindingen, of beter onderwijs, dan is zo'n maatregel beter gemotiveerd en daarmee uit te leggen. Bovendien wordt zoals aan u is toegelicht in de Commissie Bestuur nog volop gewerkt aan een nieuw plan van aanpak voor de sanering van Thermphos en spelen daarbij nog zeer veel onzekerheden. Kortom, wij willen nu niet voorstellen om tot belastingverhoging te besluiten.

Voorts doet de minister het verzoek om de begrotingswijziging die wij aan u zullen voorleggen naar aanleiding van de financiële gevolgen die volgen uit de vertraging van de sanering van de eerste fase van Thermphos, na uw goedkeuring ter informatie aan hem toe te sturen.

Net als in voorgaande jaren constateert de minister dat de Provincie Zeeland de zogenaamde EMU-norm overschrijdt. Pas bij een structurele overschrijding van het EMU-tekort voor alle decentrale overheden tezamen kan dit maatregelen tot gevolg hebben. Op dit moment is deze situatie niet aan de orde.

Provinciehuis Abdij 6 4331 BK Middelburg | Postbus 6001 4330 LA Middelburg | 0118 - 63 10 11 www.zeeland.nl | KvK 20168636 IBAN NL08 BNGH 0285010557

We onderkennen en onderschrijven de technische aanbeveling die de minister doet en zullen deze opvolgen in de begroting 2018. Tevens kunnen we het verzoek van de minister om te worden geïnformeerd over de begrotingswijziging naar aanleiding van de vertraging van de sanering van Thermphos billijken. We stellen voor dat ons college uitvoering geeft aan dit verzoek. Hierbij zullen we middels een begeleidend schrijven ingaan op de samenhang met de verantwoordelijkheden van het Rijk en de middelen die zij kan inzetten in het Thermphos dossier.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen: 1.

16021405

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Gedeputeerde Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

DGBK/Bestuur, Democratie en Financiën

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk.nl
www.twittter.com/minbzk

Contactpersoon
Josée Nan

T 06-5073 8360
josee.nan@minbzk.nl

Kenmerk
2016-0000768664

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Datum 23 december 2016
Betreft Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2017

Naar aanleiding van de mij toegezonden begroting 2017 en jaarstukken 2015 zend ik u een afschrift van mijn brief aan Provinciale Staten van uw provincie, waarin naast mijn besluit over de financiële toezichtvorm voor 2017, ook de overige toezichtbevindingen aan de orde worden gesteld.

In de brief aan Provinciale Staten deel ik mede dat ik van oordeel ben dat uw provincie voor het komende jaar met inachtneming van artikel 207, 1e en 2e lid, van de Provinciewet onder de repressieve toezichtvorm kan blijven. Dit betekent dat uw begroting geen goedkeuring van mij behoeft.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

T. Livius
Directeur Bestuur en Financiën

AFSCHRIFT

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Provinciale Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

DGBK/Bestuur, Democratie en Financiën

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk.nl
www.twittter.com/minbzk

Contactpersoon
Josée Nan

T 06-5073 8360
josee.nan@minbzk.nl

Kenmerk
2016-0000768662

Uw kenmerk

Datum 23 december 2016
Betreft Financieel toezicht: vorm en bevindingen 2017

1. Inleiding en toezichtvorm voor 2017

Met deze brief informeer ik u over de financiële toezichtvorm voor 2017 en de overige toezichtbevindingen. Gedeputeerde Staten ontvangen een afschrift van deze brief. De door mij bij het financiële toezicht gehanteerde uitgangspunten en overige aandachtspunten wijken niet af van het kader dat voor de begroting 2016 is gehanteerd met uitzondering van de toets op het opnemen van meerjarige financiële kengetallen die in de begroting 2017 voor het eerst zijn voorgeschreven. Per mail heb ik uw organisatie hierover geïnformeerd. Evenals vorig jaar zal ik bij mijn toetsing extra aandacht schenken aan de kwaliteit van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De financiële toezichthouders verenigd in het Vakberaad hebben besloten dit onderzoek te continueren.

Naar aanleiding van de mij toegezonden begroting 2017 en jaarstukken 2015 deel ik u hierbij mede dat ik van oordeel ben dat uw provincie, net als de andere provincies, voor het komende jaar, met inachtneming van artikel 207, 1e en 2e lid, van de Provinciewet, onder de repressieve toezichtvorm kan blijven. Dit betekent dat uw begroting en de begrotingswijzigingen daarop geen goedkeuring van mij behoeft.

In deze brief ga ik achtereenvolgens in op de bevindingen over de begroting en meerjarenraming, het onderzoek naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen en de overige financiële beheeraspecten. Deze brief en de aan deze brief ten grondslag liggende feiten zijn ambtelijk met uw provincie afgestemd (hoor en wederhoor).

2. Begroting en meerjarenraming

2.1 Inleiding

Het door mij gehanteerde toezichtcriterium structureel en reëel evenwicht gaat uit van een begrotingssaldo dat het resultaat is van uitsluitend structurele baten en lasten.

Om te kunnen vaststellen of dit het geval is, heb ik gebruik gemaakt van het door u opgestelde overzicht zoals dat is terug te vinden op bladzijde 122 en 123 in uw programmabegroting. Het structureel en reëel evenwicht wordt berekend door het begrotingssaldo na bestemming te corrigeren voor de incidentele baten en lasten, inclusief de incidentele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Na vaststelling van de begroting door GS werd geconstateerd dat in de begroting ten onrechte geen onderscheid werd gemaakt tussen incidentele en structurele toevoegingen en onttrekkingen aan (dekkings)reserves; alle reservemutaties werden als incidenteel aangemerkt. Via een statenvoorstel dat op 16-12-2016 is behandeld, is dit gecorrigeerd. Omdat de structurele onttrekkingen groter zijn dan de structurele toevoegingen verbetert het hiervoor genoemde begrotingssaldo. Bij mijn oordeel over het begrotingsevenwicht betrek ik ook (de ontwikkeling van) het weerstandsvermogen en de vrije beleidsruimte.

2.2 Beeld van uw provincie

Ik ben van oordeel dat uw provincie voldoet aan het criterium van structureel en reëel evenwicht. Dit oordeel is gebaseerd op de risicogeoriënteerde toets van uw begroting en meerjarenraming. Die toets heeft geen bevindingen opgeleverd waaruit blijkt dat uw provincie niet over het genoemde evenwicht beschikt.

De omvang van de door u gepresenteerde reserves neemt in de periode 2017 tot en met 2020 af van € 105 miljoen naar € 102 miljoen ofwel een afname van 3%.

Ik constateer dat de begroting en meerjarenraming van uw provincie, zoals door u gepresenteerd, sluiten. Ook beschikt uw provincie over een toereikend weerstandsvermogen, waarin de mogelijkheid van een budgetoverschrijding in 2017 veroorzaakt door de beheerskosten van het Thermphos terrein is ingecalculeerd. Ik constateer dat Zeeland het volledige bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit meeneemt in de berekening van de weerstandscapaciteit, in uw begroting risicobuffer genoemd.

Met een brief van 21 oktober 2016 hebben GS de ministers van EZ, IenM, Financiën en mij geïnformeerd over de vertraging die in de eerste fase van de sanering van Thermphos is opgetreden. Het in de begroting ingeschatte risico (met een door u ingeschatte kans van 50%) zal zich waarschijnlijk gaan voordoen. In de brief van 21 november 2016 waarmee de door u vastgestelde begroting is aangeboden, kondigen GS aan u een begrotingswijziging te zullen voorleggen als duidelijkheid bestaat over de financiële gevolgen van de vertraagde sanering. Ik acht het van belang dat u met spoed zicht krijgt op de consequenties van de situatie bij Thermphos voor Zeeland en de wijze waarop deze in de begroting kunnen worden verwerkt. Ik verzoek u de betreffende begrotingswijziging mij ter informatie toe te zenden.

2.3 Vereisten wet- en regelgeving

De financiële begroting, de meerjarenraming en de paragrafen heb ik op hoofdlijnen getoetst aan de eisen die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daaraan stelt. Ik heb geen afwijkingen aangetroffen.

Financiële kengetallen
Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opneming van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken. In uw begroting 2016 heeft u voor de eerste keer deze kengetallen gepresenteerd. Met ingang van de begroting 2017 is het vereist om de kengetallen op te nemen voor het begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren.
Voor Statenleden is het van belang dat ze de betekenis van de kengetallen begrijpen (zie ook http://wetten.overheid.nl/BWBR0036853/) en inzicht krijgen in de financiële positie van hun provincie. Een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie is daarvoor essentieel. De kengetallen dienen daarom van een toelichting te worden voorzien. In uw begroting is dit op een adequate wijze gebeurd. Ik constateer echter dat in uw begroting het kengetal voor belastingcapaciteit juist wordt gedefinieerd, namelijk de verhouding tussen het provinciale tarief (in het jaar t) en het gemiddelde tarief van alle provincies (in t-1), maar dat deze berekening niet is gemaakt. Ik adviseer u in het vervolg het gevraagde kengetal voor de belastingcapaciteit op te nemen. Bij de lokale waardering of de onbenutte belastingcapaciteit kan worden ingezet om ontwikkelingen die de financiële positie bedreigen, het hoofd te bieden, kan dit kengetal een belangrijke rol spelen.

Indien risico's zoals de hiervoor genoemde beheerslasten van het Thermphosterrein zich voordoen, zal u moeten beslissen over de dekking van deze risico's. In dat kader acht ik het verstandig dat u zicht houdt op het effect van het (volledig) inzetten van de onbenutte belastingcapaciteit, mede gelet op de tarieven in de andere provincies. Dit vormt ook de achtergrond van de definitie van het kengetal belastingcapaciteit zoals hierboven uiteengezet.

Verder heb ik geconstateerd dat uw provincie voldoet aan de Wet Normering Topinkomens (WNT).

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Dit jaar heb ik wederom extra aandacht geschonken aan de kwaliteit van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. In onderstaande tabel treft u mijn bevindingen aan voor uw provincie:

Bevindingen n.a.v. onderzoek naar paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

1	Actualiteit diverse onderhoudsplannen	Voor de wegen wordt in 2017 een Strategisch Assetmanagement Plan opgesteld. Voor infrastructuur zijn niet alle onderhoudsplannen actueel.
2	Vastgesteld onderhoudsniveau	R- (wegen) en NEN 2767-niveau 5 voor kunstwerken
3	Groot onderhoud in begroting opgenomen	Ja
4	Is er sprake van achterstallig onderhoud	Nee

DGBK/Bestuur,
Democratie en Financiën

Datum
23 december 2016

Kenmerk
2016-0000768662

Uit het onderzoek blijkt dat u het onderhoud van de wegen heeft verlaagd naar het niveau R-. U verwacht met de invoering van assetmanagement het beheer en onderhoud van de wegen doelmatiger te kunnen uitvoeren waardoor de onderhoudsbudgetten die binnen uw begroting beschikbaar zijn volstaan om dit kwaliteitsniveau te handhaven. Deze duidelijkheid is er nog niet voor het onderhoud aan alle infrastructuur. U kondigt in uw begroting aan dat hierin nog stappen zullen worden gemaakt. Dit is nodig omdat niet de budgetten leidend mogen zijn bij de uitvoering van het onderhoud, maar meerjarige onderhoudsplannen waarin de nagestreefde kwaliteitsniveaus zijn vastgelegd.

4. Overige financiële beheeraspecten

Voor mijn oordeel over uw rekening maak ik mede gebruik van de bevindingen van de accountant.

Hoewel er voor 2017 geen individuele EMU-referentiewaarden zijn vastgesteld voor decentrale overheden, heb ik ook naar het EMU-saldo van uw provincie gekeken. Ik constateer dat het door u berekende EMU-saldo - € 4 miljoen bedraagt. Bij een meerjarige overschrijding van het EMU-tekort voor alle decentrale overheden tezamen op rekeningbasis (in 2017 -0,3% van het Bruto Binnenlands Product), zullen er middels bestuurlijk overleg afspraken worden gemaakt over eventueel te nemen maatregelen. Op dit moment is deze situatie niet aan de orde.

5. Tot slot

Ik ontvang graag vóór 1 april 2017 uw reactie op deze brief.

Ik hoop met de vorenstaande opmerkingen u in staat te stellen tot een zo goed mogelijk oordeel over de begroting en meerjarenraming te komen.

Een afschrift van deze brief heb ik heden aan Gedeputeerde Staten gezonden.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

T. Livius
Directeur Bestuur en Financiën